

לזכר דוד שמעוני

לזכרו

(מבוא למסה)

מאת יעקב פיכמן

במות עלינו דוד שמעוני הלך לה היכרתי כשנפגשנו בקיץ 1914 מאתנו לא רק אחד מבחירי משר כשבויי מלחמה רוסיים בברלין. רדינו, כי אם אחד הסטוריים במשר הוא הקל מעלי יסורי הגעגועים, על פוזת הסופרים, אדם דורש טוב משפחתי האהובה שלא ראיתי לכולנו מן הנאמנים ביותר. שלא עד תום המלחמה, במחיצתו הייתי הניח אחריו אף אחד בדומה לו כמו בקרבתה ולא היה יום שלא בטוב לבו, בטוב נפשו, בנכונותו ונפשנו, שלא סעדנו יחד, קירבתו לעזור תמיד לחבריו בלב ונפש. הפיגת כל פחד, וכאשר עלה בידנו אנו שרויים כולנו באבל על מותו, בדרג'נס להשיג היתר יציאה ונ' לעל העדרו של ידיד כולנו, אשר עמד לימינם של רבים בינינו בש' עת צרה, אשר לא התנכר לחבריו ולא קיפח מתוך צרות עין עמלם יגלי החביב ואצל שאר הגדולים. של גדולים וקטנים, אף שכינורו השיג בעצמו את שיאי היצירה מפסרבורג לבובוויסק, אל בית והגלית בכל אשר עשה. עכשיו, כשנלקח מעלינו ולא נר' סיף לראות עוד את פניו המאיר רים מטוב לב, אנחנו זוכרים את הפגישות הראשונות מתוך געגוי עם ואהבה. זוכר אני את ביקורו הראשון אצלי בוארשה כשבא במ' אור פנים אלי, מחזיק טובה לי שהשגחתי, כעורך "הספריה הגדר' יד" של "תושבי" מתוך הקפדה מיוחדת על הדפסת ספר שיריו הראשון "סער ודממה", באחת משי' חותמי הביע את רצונו שהספר יהיה דומה ל"גבעולים" שהופעתו חלה ימים מעטים לפני "סער וד' ממה". זכור לי ביקור זה לא לפי תוכן שיחוננו, כי אם מתוך סבר' פניו שהביעו טוב לב ונועם הב' רי. הוא נראה אן כנער, שאבא ואמא עדיין סוככים עליו, מתוך השמחה שהיה שריו בה, שמחה על עייתו הראשונה לארץ-ישראל.

את שיריו הראשונים פרסמתי ב"העולם" בתקופה הקשה שהייתי מזכיר בוילנה. שירים אלה שירי מתחיל, לא הביאו לידי התפע' לות אבל התברורתו המהירה היתה ניכרת מתוך מה שפירסם ב"המ' עורר". ביותר מתוך השיר המ' צויין "הקוף" שהעיד על עמקת התפיסה סמלית ומחשבתית גדולה. אמרתי לו את שבתו בפניו, דבר שנעם לו ביותר. ברם אור נפשו ואיזה רוח וקרבת נפש הביע כל כמה שתוציא מפיו בשיחה הקצרה שנתקיימה בינינו בתדרי ואחר כך, בלכתי ללוחמי אל הרכבת. הרושם של "ישימון" היה רושם של הפתעה גדולה. במחברת זו גי' כר שמעוני המאוחר שהתרפק על ארץ-ישראל ושנסיעתו למחוז גע' גועיו דמתה למסע-כלולות. כבר אז אפשר היה להכיר את משורר האי' דליות, משוררת של ארץ-ישראל. הוא לא שהה אז הרבה בארץ, אבל בקראנו את "ביער בחדרה" ידענו כי המולדת היא חזון חיינו ואושר חיינו. מלחמת יהודה והגליל' שלפי תכנה לא היתה דומה ל"ביער בח' דרה", הפתיעה בווקר הנוף שחופף על ציוריה, זאת היתה השירה הרא' שונה שמתוכה עלה אורה של ארץ-ישראל, בחן ובהומור של חזיה גדר' לה, ועל פי התחלה זו בלבד אפי' שר היה להכיר, כי לארמט ארץ-ישראל קם משורר שלא היה עוד כמותו. היתה זאת תודת השב ור' איית השב. ארץ-ישראל עשתה את שמעוני למשורר גדול, שמיצירתו לבדנו להכיר ולאנוב את ארץ חמדתנו.

כסוג מסויים היה יחיד ומיוחד בשירתנו. לא אחד בינינו הביע בשירתו את חדות החזון, כמר' הו. למן המחברת הנפלאה "ישי' מון" שהביא לשירתנו עוד ברא' שית ימי בהרותו ידענו כי הוא נר' שא בלבו את חזון הגאולה כשמש חיו, ואולם בכל שיעור קומתו נתגלה למן האידיילית הראשונה שלו, "ביער בחדרה", השקיייה כר' לה הומור וחדוה. אני זוכר עוד את הרושם שהשאיר אחריו, "ישי' מון" — כשירה הציננית הראשונה לאחר שירי הבשורה של ביאליק היה זה מעין רונן של לב מלא. כשקיבלתי ממנו בעד "מולדת" את האידייליה "מלחמת יהודה וה' גליל", ידעתי כי לטבע הארץ קם משורר שאין דוגמתו בספרד תנו. למעטים כמוהו נגלה סוד הנוף של המולדת. קו זה שבטבעו קירב אותי מאוד לשמעוני, וכאשר נקלענו שנינו בימי המלחמה הער' למית הראשונה לברלין, הייתי מת' הלך עמו בסביבות הכירה הגר' מניה ולא היה איש בחבורת הסופ' רים שהיו בברלין כשבויי רוסיה אדם קרוב לי יותר מסנו.

היה לו כשרון מיוחד לגלות את האנשים שהוכשרו להגשמה. ברע' יזן התחיה ראה קדם כל חזון השיר בה אל הטבע, הדבקות באדמה ובטיפוחה. בזה דמה לא. ד. גור' דה שאתה הטבע הכשירתו לח' זון העבודה, שרק היא מגלה לנו את המסתורין של האדמה. אהבה זו נתיחדה בלבו גם לער' לי תימן, שאף אותם הכיר כפרבר הסמוך לרחובות. הוא הבחין בהם אף הקירבה לטבע, והבחנה זו הכ' שירה אותו ליצירת האידייליות "היורה", "לקט", שאף הן מיוחדות בהומור טוב ובתפיסת-הנוף המ' קורית של המולדת. מאירופה השר' ממה שלאחר ימי המלחמה בא לש' כת בחובות ובה במגע קרוב עם חלוצי העליה השניה, אנשי טבע וצמל שאת דמיוניהם העלה והנ' ציח כמעט בכל האידייליות שכתב. הוא היה לא רק אדם בעל הש' גלה, כי אם גם בעל עין פקוחה, שלא התעלם מעולם מפגיעות היר' שוב, אבל לבו היה נתון לנאמני העבודה, שהיו גם אנשי שירה וחי' לומות. היה זה היסוד שבהשקפת עולמו, כי רק הנאמנים לטבע נא' מנים גם לחזון התחיה. אה שמעוני האדם בכל אור נפשו, בכל כשרונו לידידות גדר'

מבחינה זו של אהבת ארץ-יש' ראל ותודת-נופה, תודת עובדיה היה שמעוני היחיד בסגולות גפ' רי. הוא היה משוררה הנאמן של המולדת. כמעט את כולנו כבשו קסמי הארץ וכולנו שרנו עליהם, אך לא היה איש שדבק בה כולו, הכיר את התלוצים של אותה הע' ליה, שהם בעיקר הנחילונו את הארץ וטיפחו בנו את האהבה אליה ואת כושר החקרבה עליה. איש לא הכיר כמוהו את ההוי החדש, את אושר העולם ואת נפש אנשי העליה השניה, כמוהם רחש אהבה לכל צמח ועון, כמוהם הר' גיש את שמחת הגאולה שכל ער' בד נושא עמו, בהם הכיר את הנס שנתרחש, הנס שעחיד להתרחש. מכאן החדוה הגדולה, האמונה הג' דולה העולות מכל אידייליה שלו, סוג זה של יצירתו שבו קנה את עולמו, אף כי היה בעל שפע ועמ' קו גם בפואימות האחרות, שלמר' רות השפעת, לרמונטוב, המשורר שהיה אהוב עליו ביותר, מעידות על עצמיות בלתי מפוקפקת. בעצ' מיות זו תפס את שירת התניך, המאירה מתוך שירים נ', שמשונן, כ"אשת איוב" בתשגה הגדולה וב' אור הפרוש עליה. אכן, היה גם איש המחשבה.

עד עתה לא הערכנו את כל העושר הרעיוני שבפרקי "בחשאי" המצויינים במקוריותם, בחריפות סמליותם, אָמנט כפרוזה אין הק' סס העולה משירו וביחוד מן האי' דליות שלו. את המרומז בכל מה שכתב, אפילו במסות ובנאומים, טרם גילתה הביקורת שלנו, אף כי היחס אליו מראשית צעדיו היה חודר אהבה ואמונה. עכשיו לפ' נינו הכינוס במלואו בכל מעושר כרכיו, שאינו חסר כלום מעושר יצירתו של משורר גדול זה, שלא היה ענווהו ופשטן כמוהו.

מלבד ברש, שהקדים ללכת לפ' ניו, ושהצטיין בכמה מסגולותיו, לא היה לנו חבר נאמן, נדיב-לב וטוב עין כמוהו. הוא היה בן-טור בים ולא גילה קטנות מעולם. אנחנו נזכור אותו באהבה, בר' גש טוב, שרק מעטים מסוגלים לעורר בלב כמוהו. יהיה זכרו ברוך לעולם.